Olimpiada Naţională de Matematică
Etapa Naţională, Botoşani, 2 aprilie 2025

CLASA a X-a – soluţii şi bareme

Problema 1. Se consideră un triunghi ABC şi un punct M în planul său diferit de A, B şi C. Notăm cu N, P şi Q simetricele punctului M faţă de laturile AB, BC, respectiv AC.

a) Demonstraţi că punctele N, P şi Q sunt coliniare dacă şi numai dacă punctul M aparţine cercului circumscris triunghiului ABC.

b) Dacă punctul M nu aparţine cercului circumscris triunghiului ABC iar triunghiurile ABC şi NPQ au acelaşi centru de greutate, arătaţi că triunghiul ABC este echilateral.

Soluţie. Raportăm planul la un un reper cartezian şi notăm cu literă mică afixul unui punct notat, corespunzător, cu litera mare.

Mijlocul S al segmentului MN aparţine dreptei AB, prin urmare $\dfrac{s-a}{b-a} \in \mathbb{R}$. Dreptele MN şi AB sunt perpendiculare, aşadar $\dfrac{n-m}{b-a} \in i\mathbb{R}$.

Presupunem, fără a restrânge generalitatea, că originea reperului este în centrul cercului circumscris triunghiului, iar $|a| = |b| = |c| = 1$. Atunci $\overline{a} = \dfrac{1}{a}$, $\overline{b} = \dfrac{1}{b}$, $\overline{c} = \dfrac{1}{c}$ şi, cum $s = \dfrac{m+n}{2}$, avem:

$$\frac{s-a}{b-a} \in \mathbb{R} \Leftrightarrow \frac{s-a}{b-a} = \frac{\overline{s}-\overline{a}}{\overline{b}-\overline{a}} \Leftrightarrow n+m = 2(a+b) - ab\left(\overline{n}+\overline{m}\right),$$

respectiv

$$\frac{n-m}{b-a} \in i\mathbb{R} \Leftrightarrow \frac{n-m}{b-a} = -\frac{\overline{n}-\overline{m}}{\overline{b}-\overline{a}} \Leftrightarrow n-m = ab\left(\overline{n}-\overline{m}\right).$$

Adunând cele două relaţii, rezultă că $n = a+b-ab\overline{m}$. Analog se arată că $p = b+c-bc\overline{m}$, iar $q = c+a-ca\overline{m}$. **3p**

a) Punctele N, P şi Q sunt coliniare dacă şi numai dacă

$$\frac{n-p}{q-p} \in \mathbb{R} \Leftrightarrow \frac{n-p}{q-p} = \frac{\overline{n}-\overline{p}}{\overline{q}-\overline{p}} \Leftrightarrow \frac{(a-c)\left(1-b\overline{m}\right)}{(a-b)\left(1-c\overline{m}\right)} = \frac{\left(\overline{a}-\overline{c}\right)\left(1-\overline{b}m\right)}{\left(\overline{a}-\overline{b}\right)\left(1-\overline{c}m\right)} \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow \frac{1-b\overline{m}}{1-c\overline{m}} = \frac{b}{c}\cdot\frac{1-\overline{b}m}{1-\overline{c}m} \Leftrightarrow \frac{1-b\overline{m}}{1-c\overline{m}} = \frac{b-m}{c-m} \Leftrightarrow c-b = |m|^2(c-b) \Leftrightarrow |m| = 1,$$

deci dacă şi numai dacă punctul M aparţine cercului circumscris triunghiului ABC. **2p**

b) Cum triunghiurile ABC şi NPQ au acelaşi centru de greutate, înseamnă că $\frac{a+b+c}{3} = \frac{n+p+q}{3} \Leftrightarrow a+b+c = \overline{m}\left(ab+bc+ca\right) \Leftrightarrow a+b+c = \overline{m}abc\left(\overline{a}+\overline{b}+\overline{c}\right)$.

Trecând la module, deducem că $|a+b+c| = |m| \cdot |a+b+c|$. Punctul M nu este situat pe cercul circumscris triunghiului, prin urmare $|m| \neq 1$; rezultă că $|a+b+c| = 0$. Atunci centrul de greutate al triunghiului ABC coincide cu centrul cercului circumscris acestuia, deci triunghiul ABC este echilateral. **2p**

Problema 2. Fie n un număr natural nenul dat. Pentru o mulţime finită de puncte din plan M, spunem că punctele distincte $A, B \in M$ sunt *conectate* dacă dreapta AB conţine exact $n+1$ puncte din M.

Determinaţi valoarea minimă a numărului natural nenul m pentru care există o mulţime M de m puncte din plan cu proprietatea că orice punct $A \in M$ este conectat cu exact $2n$ alte puncte din M.

Soluţia 1.

Fie $M = \{A_1, A_2, ..., A_m\}$ o mulţime de m puncte cu proprietatea din enunţ şi $A_1 \in M$. Cum A_1 este conectat cu alte puncte, există o dreaptă d_0 care conţine exact alte n puncte $A_2, ..., A_{n+1}$ din mulţimea M. Cum fiecare din punctele $A_1, A_2, ...A_{n+1}$ este deja conectat cu n puncte diferite de el, deducem că prin fiecare A_i mai trece exact o dreaptă d_i care conţine celelalte $2n - n = n$ puncte din M conectate cu A_i. **2p**

Astfel, d_0 conţine $n+1$ puncte din M, d_1 conţine n puncte noi din M (celelalte în afară de A_1), d_2 conţine cel puţin alte $n-1$ puncte din M (celelalte în afară de A_2 şi, eventual, intersecţia lui d_2 cu d_1) etc. În general, dreapta d_k conţine cel puţin alte $n+1-k$ puncte din M (celelalte în afară de A_k şi, eventual, intersecţiile lui d_k cu $d_1,\ d_2, ..., d_{k-1}$).

Aşadar $m \geq (n+1) + n + (n-1) + ... + 2 + 1 = \frac{(n+1)(n+2)}{2}$..... **3p**

Pentru a arăta că $\frac{1}{2}(n+1)(n+2)$ este minimul căutat, considerăm o configuraţie de $n+2$ drepte în poziţie generală (adică oricare două se intersectează şi nu există trei drepte concurente) şi M mulţimea celor $\mathbf{C}_{n+2}^2$ puncte de intersecţie a acestora. Fiecare dreaptă va conţine atunci câte $n+1$

puncte din M şi, cum fiecare punct din M va fi situat pe două dintre aceste drepte, el va fi conectat cu exact $2 \cdot (n+1-1) = 2n$ puncte. **2p**

Soluţia 2.

Fie $M = \{A_1, A_2, ..., A_m\}$ o mulţime de m puncte cu proprietatea din enunţ, $\mathcal{D}_M = \{A_iA_j \mid 1 \leq i < j \leq m\}$ şi $\mathcal{D} = \{a \in \mathcal{D}_M \mid |a \cap M| = n+1\}$.

Notăm cu $d = |\mathcal{D}|$ şi cu $I = \{d_1 \cap d_2 \mid d_1, d_2 \in \mathcal{D}, d_1 \neq d_2\}$.

Dacă punctele $A, B \in M$ sunt conectate, atunci A este conectat cu oricare din celelalte n puncte din $M \setminus \{A\}$ care se află pe dreapta AB. Deoarece orice punct $A \in M$ este conectat cu exact $2n$ alte puncte din M, atunci A se află la intersecţia a exact două drepte din $\mathcal{D}$, şi astfel $m = \dfrac{d(n+1)}{2}$. **2p**

Deducem că $M \subseteq I$ şi numărul punctelor din I este cel mult egal cu numărul de perechi de câte două drepte din $\mathcal{D}$, deci $|I| \leq \mathbf{C}_d^2 = \dfrac{d(d-1)}{2} = \dfrac{1}{2} \cdot \dfrac{2m(2m-n-1)}{(n+1)^2}$.

Rezultă că $m \leq |I| \leq \dfrac{m(2m-n-1)}{(n+1)^2}$, de unde $m \geq \dfrac{1}{2}(n+1)(n+2)$.
.... **3p**

Pentru a arăta că $\dfrac{1}{2}(n+1)(n+2)$ este minimul căutat, considerăm o configuraţie de $n+2$ drepte în poziţie generală (adică oricare două se intersectează şi nu există trei drepte concurente) şi M mulţimea celor $\mathbf{C}_{n+2}^2$ puncte de intersecţie a acestora. Fiecare dreaptă va conţine atunci câte $n+1$ puncte din M şi, cum fiecare punct din M va fi situat pe două dintre aceste drepte, el va fi conectat cu exact $2 \cdot (n+1-1) = 2n$ puncte. **2p**

Problema 3. Pentru un număr natural nenul k, considerăm funcţia $g_k : \mathbb{Z} \to \mathbb{Z},\ g_k(x) = x^k$.

Determinaţi mulţimea M_k a numerelor naturale nenule n cu proprietatea că există funcţii injective $f_1, f_2, ..., f_n : \mathbb{Z} \to \mathbb{Z}$ astfel încât $g_k = f_1 \cdot f_2 \cdot ... \cdot f_n$.

Soluţie. Observăm mai întâi că $x^k = \underbrace{x \cdot x \cdot ... \cdot x}_{\text{de } k \text{ ori } x}$, deci $k \in M_k$.

Fie $n \in M_k$, adică există funcţii injective $f_1, f_2, ..., f_n : \mathbb{Z} \to \mathbb{Z}$ astfel încât, pentru orice $x \in \mathbb{Z}$, avem $g_k(x) = f_1(x) \cdot f_2(x) \cdot ... \cdot f_n(x)$, **(1)**. Luând $x = 1$, apoi $x = -1$ în relaţia **(1)**, obţinem $1 = f_1(1) \cdot f_2(1) \cdot ... \cdot f_n(1)$, **(2)**, respectiv $(-1)^k = f_1(-1) \cdot f_2(-1) \cdot ... \cdot f_n(-1)$, **(3)**. Deoarece $f_i(1)$ şi $f_i(-1)$ sunt numere întregi, iar funcţiile f_i sunt injective, rezultă că $\{f_i(1),\ f_i(-1)\} = \{1, -1\}$ pentru orice $i = \overline{1, n}$,**(4)**. **2p**

Din **(1)**, pentru $x=2$, obţinem $2^k = |f_1(2)|\cdot|f_2(2)|\cdot...\cdot|f_n(2)|$. Folosind injectivitatea şi **(4)** deducem $|f_i(2)|\geq 2$ pentru orice $i=\overline{1,n}$. Astfel, $2^k = |f_1(2)|\cdot|f_2(2)|\cdot...\cdot|f_n(2)|\geq 2^n$, deci $k\geq n$. Aşadar $M_k\subset\{1,2,...,k\}$.

Din **(4)** şi înmulţirea egalităţilor **(2)** şi **(3)** deducem $(-1)^k=(-1)^n$, deci n şi k au aceeaşi paritate, adică $M_k\subset\{k,k-2,k-4,...\}\subset\mathbb{N}^*$.

.... **3p**

Vom arăta că toate valorile de forma $n=k-2t$ convin. Pentru aceasta, observăm că $x^k = \underbrace{x\cdot x\cdot...\cdot x}_{\text{de } k-2t-1 \text{ ori } x}\cdot x^{2t+1}$, deci $f_i(x)=x$ pentru orice $i=\overline{1,n-1}$, $f_n(x)=x^{2t+1}$ sunt injective şi $x^n = f_1(x)\cdot f_2(x)\cdot...\cdot f_{n-1(}x)\cdot f_n(x)$.

În concluzie $k-2t\in M_k$ pentru orice $t\in\mathbb{N}$ cu $2t<k$, deci mulţimea căutată este $M_k=\{k,k-2,\ k-4,...,k-2\cdot\left[\frac{k-1}{2}\right]\}$. **2p**

Problema 4. Determinaţi numerele complexe z şi w care au proprietatea că

$$\left|z^{2n}+z^nw^n+w^{2n}\right| = 2^{2n}+2^n+1,$$

oricare ar fi numărul natural nenul n.

Soluţie. Trecând la modul în ambii membri ai identităţii

$$\left(z^2+zw+w^2\right)\left(z^2-zw+w^2\right) = z^4+z^2w^2+w^4$$

şi ţinând cont de ipoteza problemei, obţinem că $|z^2-zw+w^2| = \frac{21}{7} = 3$.

Analog, trecând la modul în ambii membri ai identităţii

$$\left(z^4+z^2w^2+w^4\right)\left(z^4-z^2w^2+w^4\right) = z^8+z^4w^4+w^8$$

şi ţinând cont de ipoteza problemei, obţinem că $|z^4-z^2w^2+w^4| = \frac{273}{21} = 13$.

Trecând la modul în ambii membri ai identităţii

$$\frac{1}{2}\left(z^2+zw+w^2\right)^2+\frac{1}{2}\left(z^2-zw+w^2\right)^2+\left(z^4-z^2w^2+w^4\right) = 2\left(z^4+z^2w^2+w^4\right),$$

aplicând inegalitatea modulului şi ţinând seama de cele de mai sus, obţinem că $\frac{1}{2}\cdot 49+\frac{1}{2}\cdot 9+13\geq 2\cdot 21$. **3p**

Observăm că se realizează egalitatea, prin urmare există un număr real t astfel încât $(z^2 + zw + w^2)^2 = t^2 \left(z^2 - zw + w^2\right)^2$. Trecând la module, găsim $t = \pm\dfrac{7}{3}$, prin urmare $3\left(z^2 + zw + w^2\right) = \pm 7\left(z^2 - zw + w^2\right)$.

Pentru $t = \dfrac{7}{3}$ găsim $2z^2 - 5zw + 2w^2 = 0 \Leftrightarrow (2z - w)(z - 2w) = 0$.

Deducem că $w = 2z$ sau $z = 2w$. Înlocuind în $|z^2 + zw + w^2| = 7$, în primul caz obţinem că $|z| = 1$, iar în cel de-al doilea că $|w| = 1$.

În cazul $t = -\dfrac{7}{3}$ găsim $5z^2 - 2zw + 5w^2 = 0 \Leftrightarrow (\varphi z - w)(z - \varphi w) = 0$, unde $\varphi = \dfrac{1 + 2\sqrt{6}i}{5}$, $5\varphi^2 - 2\varphi + 5 = 0$, $|\varphi| = 1$.

Deducem că $w = \varphi z$ sau $z = \varphi w$. Înlocuind în $|z^2 + zw + w^2| = 7$, în primul caz obţinem că $|z| = \sqrt{5}$, iar în cel de-al doilea că $|w| = \sqrt{5}$.

Niciuna din aceste variante nu convine deoarece se contrazice egalitatea $|z^4 - z^2w^2 + w^4| = 13$.

.... **3p**

Se verifică uşor că toate perechile de forma $(z, 2z)$ şi $(2z, z)$, unde z este un număr complex de modul 1, au proprietatea din enunţ. **1p**